

22.12.1977

Lastevanemaile

Uuel aastal

Aastavahetuste puhkudel tavaliselt heidetakse pilke käidud ja käimata teedele. Meil ei ole praegu aega tagasivaateks käidud teedele. Meie pilgud on rohkem suunatud praegusele olukorrale rahvusliku kasvatuses tööväljal, ja ka ettepoole.

Ehk on nüüd alanud aastal viimne aeg selgitamisele võtta meie noorte rahvuslikust kasvatuses ja õpetuses eemalejäämine ja selle põhjused? Sellel alal esinevale negatiivsele olukorrale on juba korduvalt vihjatud - viimati laudkonna vestluses 17. nov. m.a. -, kuid kõik sõnavõtjad on senini piirdunud ainult selle negatiivse olukorra konstateerimisega. Kuipalju leidub praegu üle Rootsi eesti noori, kes täielikult ilma jäävad eesti rahvuslikust kasvatuses ja õpetuses? Selle täpset arvu ei teata, kuid tõenäoliselt on see üsna suur. Kas ei tuleks seda äärmiselt tõsiselt küsimust lähemalt selgitada näit. laudkonnaveestlustel ja kasvatuspäevadel - mitte ainult Stokholmis, vaid ka mujal - ja otsida tõhusaid abinõusid selle lahenduseks? Sellel alal senine minnalaskmine saab varsti saatuslikuks!

Võõrsil eesti keele oskuse säilitamiseks on võimalusi mitmel alal. Seekord vihjaksime ühele: eesti keele kõrgema oskuse omandamine ülikoolitasemel. Selleks on siin Rootsis tänuväärne võimalus ülikoolide juures, mida peame kasutama senisest suuremas ulatuses. On väga soovitatav, et eesti keele edasiõppijad ülikoolitasemel oleks kõigist vanuserühmadest, ka meie nooremast põlvkonnast. Selles osas on meie lastevanemail suur ülesanne: kasvatada oma lapsi juba maast-madalast arusaamisele, et eesti keele õppimine ei lõpe mitte eesti kooliga/täienduskooliga või eesti keele õpetusega rootsi koolis. Seda arusaamist tuleb noortesse sisendada pikkamööda ja kaua aastaid. Kui noor on juba jõudnud ülikoolivärvasse või koguni sealt läbi ja alles siis hakata talle selgitama eesti keele edasiõppimise vajadust ka ülikoolitasemel, siis oleme enamasti hiljaks jäänud. Siinkohal tahaksime erili-

selt pöörduda õpetajakutsele valmistuvate või juba valmistunud eesti noorte poole: asuge alanud aastal eesti keele õppimisele ülikoolitasemel! Kuna on tegemist kasvatajakutsega, siis loodetavasti me siin ei ole hiljaks jäänud.

Peale paljude muude probleemide on meil võõrsil rahvusliku kasvatusel alal tegemist eriliselt raske probleemiga. Jah, me õpetame ja nõuame oma lastelt eesti keele oskust! Aga milleks? küsivad lapsed. Peale oma kodu - kui seal nõutakse eesti keele rääkimist - tulevad lapsed kõikjal rootsi keelega toime. Nad ei tunne õieti kusagil erilist vajadust eesti keele oskuse järele. Peale rahvuspedagoogilise on siin tegemist suurel määral sotsiaalpedagoogilise probleemiga. Sellest seletub ka, et teatud rahvusgrupp püsib suuremais keskustes kauem kui väiksemis - määravaks teguriks on vajadusaste oma keele oskuse järele. Kogemused on siiski näidanud, et rahvuslik kasvatus hällist alates aitab ka väiksemis keskustes või koguni üksikult hajutatud kodudes teatud rahvust säilitada. Kahjuks ei ole kõik lastevanemad sellest teadlikud või ei ole suutelised seda teostama, s.o. kasvatama oma lapsed kakskeelseiks.

Kuid me peame tegema kõikjal - nii suuremais kui väiksemis keskustes - eesti keele oskuse vajalikuks. Kui me tahame näit. Eesti Vabariigi 60. aastapäevaks välja anda lühibrosüüri eesti ajaloo kohta, siis koostame selle eesti noortele eesti keeles. Kui meil on palju raha ja tahame sel puhul eesti ajalugu ka rootsi noortele tutvustada, siis teeme selle brošüüri ka rootsi keeles. See on üks näide paljudest võimalustest eesti keele oskuse vajaduse kohta.

Pärast Eesti Päevi Kanadas ja USA-s ilmes mõlemal maal küpsemate eesti noorte hulgas märgatavat huviõnust eesti keele õppimise vastu. Kahe ja poole aasta pärast toimuvad järjekordsed Eesti Päevad Rootsis. Sel puhul saabub siia rohkesti eesti noori üle maailma. Missuguse keelega nad meie noorte poolt siin vastu võetakse?

Peale eesti täienduskoolide on nüüd Rootsi koolisüsteemi raamides eesti keele õpetamise võimalus senisest avaramaks muutunud. Kuna meie koolid ja täienduskoolid hõlmavad peamiselt põhikooli alg- ja

- 3 -

keskastet, et tuleb eesti keele õppimise võimalust kasutada senisest suuremas ulatuses rootsi põhikooli kõrgastmel ja gümnaasiumis. Meil pole vajadust piikide murdmiseks küsimuses, kas eesti keele õpetus toimub eesti täienduskooli või Rootsi koolisüsteemi raamis, vaid küsimus on selles, kas see üldse toimub. On rohkesti kohti, kus me seisame olukorra ees: kas eesti keele õpetamist teostada rootsi kooli kaudu või üldse mitte, nagu see ilmnas näit. Uppsalas. Ka alanud aastal peame silmas pidama põhimõtet: ilma eesti keelela ei ole eestlust, ka mitte väliseestlust!

Selles mõttes soovime kõigile lastevanemaile, õpetajaile, noortajuhtidele ja kõigile, kellel on südamel väliseestluse püsimine, eesoleval aastal edurikast rassimist meie rahvusliku kasvatuselaskel tööväljal!

Herman Rajamaa